

מספר מלים לגבי נסיעתי בקיץ האחרון לקובל וסביבתה

גדלתי בבית של ניצולי שואה. הורי ואחותי הלכו כבר לעולמם. אמי, חוה זריקר, היתה ילידת סוסנוביץ ועברה את מלחמה בגטו ובמחנה הריכוז אובראלשטט בסודטים. אבי, זאב מילשטיין, היה יליד קובל. צאצא למשפחות לינון, ארליך, ארמרניק ומילשטיין, כולן חיו בקובל. למשפחה היו טחנות קמח, בקובל, בטורוביצ'ה ובוז'ביצ'ינו, שם גדל אבי מגיל 7 עד שמשפחתו נרצחה ונקברה בקבר האחים בסושיבבא, לא רחוק מאוזריאני. אבי היה הניצול היחיד ממשפחתו.

מצבת הזיכרון בסושיבבא

הבור בו הוחבא אבי

לפני קרוב לשנה שאלתי את בני הנמצא על סף גיוס האם אינו מצטער על כך שלא הצטרף למסע ביה"ס לפולין. תשובתו היתה כי חשש ששמונה מחנות השמדה בשמונה ימים יהיו מעבר ליכולתו, ואז הוסיף ואמר: "בואי ניסע רק את ואני, אבל לא יותר משני מחנות השמדה".

עד לאותו רגע, חייתי בבריחה מתמדת מההתמודדות עם השואה בחיי הפרטיים. למרות שתמיד ידעתי שיש בתוכי קופסה שחורה וגדולה, הניסיונות השונים שלי לגעת בה ולפתוח אותה, נכשלו.

הרמתי את הכפפה. נפגשתי עם אנשים שונים שהיו קשורים בדרכים שונות להורי, רובם בשנות השמונים לחייהם. הנחתי את כל הספרים שקראתי עד אז בצד, וקראתי רק ספרות שואה ובעיקר חומר רלבנטי על שואת יהודי ווהלין ועל קובל בפרט, פעולות האיינזצנגרופן באוקראינה, החיים במחנות הריכוז והרבה סיפורים אישיים. מסרתי לתרגום מכתבים באוקראינית שמצאתי בין חפצי אבי, דרכם נודעו לי אמיתות שמעולם לא ידעתי, חיטטתי בחפציהם של אנשים ומצאתי בין השאר מכתבים בידיש מסבתא רבא שלי, אשר כתבה לשתיים מבנותיה, אשר עלו לארץ לפני המלחמה.

כך נודעו לי כתובות המגורים של המשפחה בקובל ועוד ועוד.

בזמן ההכנה צללתי עמוק לתוך תקופת השואה ולחיפוש השורשים המשפחתיים וההיסטוריים שלי. למעשה היתה זו תקופת אבל, על משפחת המקור שלי, על המשפחה הרחבה וכנראה המאד קשורה וחמה שיכלה להיות לי ועל החיים האחרים שיכלו להיות.

היום אני יודעת שסוף סוף הצלחתי לחדור אל הקופסה השחורה ולהתחבר על עצמי ואל משפחתי. זכיתי לראות את נופי הילדות של הורי שמעולם לא חשבתי שהם באמת קיימים, לחדש קשרים עם קרובי משפחה, לשמוע סיפורים שמעולם לא שמעתי על המשפחה שהיתה, ובעיקר למצוא שורשים ולטעום מתחושת השייכות.

בהזדמנות זו ברצוני להודות לכל מי שעזר לי בדרך ולצבי רז בפרט. ללא עזרתו לא הייתי מגיעה לחלק גדול מן האנשים והמידע.

אוגוסט 2009

עם המקומיים שעזרו לאבי (בני ואני משמאל)

עם הזר שקיבלתי ממשפחת המצילים